

Myrsky Energia Oy
Salomonkatu 17 A 15
00100 HELSINKI

Takajärven tuulivoimahanke, Kokemäki ja Harjavalta

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

Sisällys

Hanketiedot	2
Hankkeen nimi ja sijainti	2
Yhteysviranomaisen	2
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista	2
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vireilletulo	3
Ennakkoneuvottelu	3
Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen	4
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	4
Kuuleminen	4
Yhteenveto lausunnoista	5
Hankkeen kuvaus ja hankevaihtoehdot	5
Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne	5
Maisema- ja kulttuuriympäristö	7
Ihmisten terveys ja elinolot	8
Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö	9
Luonnonympäristö	9
Linnusto	10
Yhteisvaikutukset	12
Yhteenveto mielipiteistä	13
Yleistä	13
Maisema- ja kulttuuriympäristöt	13
Ihmisten terveys ja elinolot	13
Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö	14
Linnusto	14
Vesistö ja maaperä	14
Ilmasto ja kiertotalous	14
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	14
Yleistä arviointiohjelmasta ja siitä annettavasta lausunnosta	14
Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot	15
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat	16
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	17
Yleistä	17
Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne	19
Maisema- ja kulttuuriperintö	20
Ihmisten terveys ja elinolot	20

Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö	21
Luonnonympäristö	21
Linnusto	23
Vesistöt ja maaperä	25
Ilmasto ja kiertotalous	25
Yhteisvaikutukset	26
Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys	27
YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen	27
Yhteysviranomaisen johtopäätökset arviointiohjelmasta	28
Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	29
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisu-mahdollisuus	29
Sovelletut säännökset	30

Hanketiedot

Hankkeen nimi ja sijainti

Takajärven tuulivoimahanke, Kokemäki ja Harjavalta

Hankkeesta vastaava: Myrsky Energia Oy

YVA-konsultti: Ramboll Finland Oy (hankkeesta vastaava ja YVA-konsultti yhdessä "hankevastaava")

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ("yhteysviranomainen" ja "ELY-keskus").

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Hankkeesta vastaava suunnittelee tuulivoimahanketta Kokemäen kaupunkiin Takajärven alueelle. Sähkönsiirtoreitti ulottuu mahdollisesti myös Harjavallan kaupungin puolelle.

Tuulivoimatuotantoalue sijoittuu noin 8 km Kokemäen keskustasta pohjoiseen ja on kooltaan noin 1 260 hehtaaria. Hankealue sekä sen lähiympäristö ovat pääasiallisesti metsätalouskäytössä ja hankealue on suurelta osin kasvatusmetsää. Alueen ulkopuolella on lisäksi hajanaisesti peltoalueita. Hankealueelle suunnitellaan enintään 12 tuulivoimalaa, joiden suunniteltu yksikköteho on 7–10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä. Kunkin tuulivoimalan ympäriltä on rakennus- ja asennustöitä varten raivattava puustoa noin 1–2 hehtaarin alueelta.

Liittyminen kantaverkkoon suunnitellaan toteutettavaksi Fingrid Oyj:n Harjavalta–Melo 110 kV -voimajohtoon, joka kulkee Takajärven hankealueen pohjoispuolella. Sisäinen sähkönsiirto voimaloilta hankkeelle rakennettavalle sähköasemalle pyritään toteuttamaan maakaapelein.

Ympäristövaikutuksia arvioidaan seuraavien vaihtoehtojen osalta:

- **VE 0:** Hanketta ei toteuteta.

27.6.2024

VARELY/142/2024

- **VE 1:** Kokemäen Takajärven alueelle rakennetaan enintään 12 tuulivoimalan tuulivoima-alue. Tuulivoimaloiden yksikköteho on 7–10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä.
- **VE 2:** Kokemäen Takajärven alueelle rakennetaan enintään 11 tuulivoimalaa. Voimaloiden yksikköteho on 7–10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä.

Lisäksi arvioidaan vaihtoehtoisia sähkönsiirtovaihtoehtoja. Kantaverkon ensisijaiseksi liittymispisteeksi suunnitellaan uutta sähköasemaa tai kytkinasemaa hankealueen luoteisreunan läheisyyteen. Vaihtoehtoisena liittymispisteenä tarkastellaan Harjavallan sähköasemaa Harjavallan kaupungin ja Nakkilan kunnan rajalla noin 12 km:n päässä hankealueen rajasta. Lisäksi selvitetään ulkoisen sähkönsiirron toteuttamista vaihtoehtoisesti joko maakaapelilla tai ilmajohtolla.

Hankkeen huoltotieverkoston toteuttaminen edellyttää uusien tieyhteyksien rakentamista ja nykyisten teiden parantamista. Tarvittavan tilan vuoksi kasvillisuutta ja puustoa on tarve raivata tienlinjausten kohdalla noin 15–20 metrin leveydeltä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn vireilletulo

YVA-konsultti on hankkeesta vastaavan puolesta 24.4.2024 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ("YVA-menettely") toimittamalla ELY-keskukseen Kokemäen kaupunkiin suunniteltua, ja mahdollisesti Harjavallan kaupunkiin ulottuvaa, Takajärven tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman ("arviointiohjelma").

Hankkeen YVA-menettelyn soveltaminen perustuu ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, "YVA-laki") liitteen 1 mukaisen hankeluettelon 7 kohdan e alakohtaan.

Ennakkoneuvottelu

Yhteysviranomainen järjesti 4.3.2024 ennakkoneuvottelun edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa.

Ennakkoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomaisen ja hankevastaavan lisäksi seuraavat tahot: Satakuntaliitto, Satakunnan Museo, Kokemäen kaupunki, Harjavallan kaupunki, Säkylän kunta, Ulvilan kaupunki, Nakkilan kunta, Sastamalan kaupunki ja Etelä-Satakunnan ympäristötoimisto. Lisäksi Fingrid Oyj, Pirkanmaan maakuntamuseo ja Pirkanmaan liitto toimittivat ennakkoon kirjalliset kommentit.

Ennakkoneuvottelussa nousi esiin muun muassa hankkeen vaikutukset maankäytölle, maisemaan ja kulttuuriperintöön. Lisäksi käytiin keskustelua hankevaihtoehtoista ja mahdollisten vaikutusten laajuudesta.

Arviointiohjelmasta tiedottaminen ja kuuleminen

Yhteysviranomaisen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 2.5.–3.6.2024. Kuulutus ja arviointiohjelma julkaistiin ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/varsinais-suomi ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/takajarven-tuulivoimahanke-YVA. Ilmoitus kuulutuksesta on lähetetty Kokemäen, Harjavallan, Ulvilan, Porin, Sastamalan ja Huittisten kaupungeille sekä Nakkilan, Säkylän ja Euran kunnille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Lisäksi arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mahdollisuudesta mielipiteiden ja lausuntojen esittämiseen on tiedotettu Satakunnan Kansa ja Sydän Satakunta -lehdissä 2.5.2024 julkaistuilla lehti-ilmoituksilla.

Arviointiohjelman painettuun versioon oli kuulemisaikana mahdollisuus tutustua Kokemäen kaupungintalolla ja Kokemäen kaupunginkirjastossa.

Arviointiohjelmasta järjestettiin 20.5.2024 klo 17.00 alkaen yleisötilaisuus etäyhteydellä Kokemäen Vanha Yhteiskoulun valtuustosalissa.

Yhteysviranomaisen ja hankevastaavan lisäksi yleisötilaisuudessa oli paikan päällä läsnä noin 36 henkilöä ja mukana etäyhteydellä noin 11 henkilöä. Yleisötilaisuudessa erityisesti hankkeen erilaiset vaikutukset ihmisiin sekä linnustoon ja muuhun eläinlajistoon nousivat keskustelun aiheeksi. Etenkin hankkeen vaikutukset maisemaan, viihtyisyyteen ja terveyteen herättivät kysymyksiä. Lisäksi käytiin keskustelua muun muassa YVA-menettelyn vaihtoehtotarkastelusta.

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Kuuleminen

Yhteysviranomaisen pyysi lausuntoja arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee, sekä tiedossa olevilta muilta keskeisiltä yhteisöiltä. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle yhteensä 26 lausuntoa ja 19 mielipidettä.

Lausunnot saatiin seuraavilta tahoilta: Digita Oy, Elisa Oyj, Fingrid Oyj ("Fingrid"), Fintraffic Lennonvarmistus Oy ("Fintraffic"), Kokemäen kaupunginhallitus, Kokemäen Sähkö Oy, Liikenne- ja viestintävirasto ("Traficom"), Luonnonvarakeskus ("Luke"), Metsähallitus, MTK-Kokemäki ry, Pirkanmaan elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskus ("Pirkanmaan ELY-keskus"), Porin Lintutieteellinen Yhdistys PLY ry ("PLY"), Satakuntaliitto, Satakunnan Museo ("Museo"), Suomen luonnonsuojeluliiton Satakunnan piiri ry ("SLL"), Suomen riistakeskus Satakunta ("Riistakeskus"), ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri-vastuualue (ELY-keskuksen L-vastuualue) ja Väylävirasto.

Etelä-Satakunnan ympäristötoimisto, Ilmatieteen laitos, Kokemäen Vesihuolto Oy, Satakunnan Pelastuslaitos, Suomen Erillisverkot Oy, Telia Finland Oy, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes ja kalatalousviranomaisen ilmoittivat, ettei heillä ole lausuttavaa.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Alla on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnoista ja mielipiteistä on koottu kattavampi kooste, joka löytyy liitteenä ja julkaistaan tämän lausunnon kanssa osoitteessa www.ymparisto.fi/takajarven-tuulivoimahanke-YVA. Koosteen lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Hankkeen kuvaus ja hankevaihtoehdot

Satakuntaliitto huomauttaa lausunnossaan, että hankkeessa arvioitavat toteutusvaihtoehdot ovat toistensa kanssa samankaltaisia, ja vaihtoehtotarkastelu vaikuttaa suppealta. Myös Museo kiinnittää huomiota hankkeen toteutusvaihtoehtoihin ja toteaa, että esimerkiksi maisemallisissa vaikutuksissa ei nykyisten vaihtoehtojen välillä juurikaan ole eroa.

Fingrid toteaa lausunnossaan, että alueella sijaitsevat heidän 400 kV:n voimajohto *Ulvila-Huittinen* sekä 400 kV:n *Ulvila-Kangasala* ja 110 kV:n *Harjavalta-Melo*. Lisäksi on todettu tarve rakentaa yksi tai kaksi 400 kV:n voimajohtoa nykyisten voimajohtojen rinnalle. Fingrid toteaa, että tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 x tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna.

Lisäksi Fingrid tuo lausunnossaan esille, että sähköverkkoliittynän suunnittelussa tulee ottaa huomioon kantaverkkoliittynöille yleisissä liittymisehdoissa (YLE) asetetut tekniset vaatimukset. Lisäksi voimalaitosten tulee täyttää järjestelmätekniset vaatimukset (VJV). Edelleen Fingrid toteaa, että voimajohtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää heiltä erillinen risteämälausunto. Muiden kuin Fingridin omistamien voimajohtojen osalta erillinen lausunto tulee pyytää näiden omistajilta.

Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne

Lausunnoissa tuodaan esille, että on arvioitava hankkeen toteuttamisen vaikutuksia Satakunnan maakuntakaavoissa osoitettuihin varauksiin, ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon myös Satakunnan maakuntakaavan, Satakunnan vaihemaakuntakaavan 1 ja Satakunnan vaihemaakuntakaavan 2 koko maakuntakaava-aluetta koskevat suunnittelumääräykset.

Erityistä huomiota vaikutusten arvioinnissa tulee Satakuntaliiton mukaan kiinnittää siihen, että vireillä olevaa hankealueen sisälle sijoittuu Satakunnan maakuntakaavassa osoitettu maa- ja metsätalousvaltainen alue, jolla on ympäristöarvoja (MY-38; *Kokemäki Matinjärvi-Kolmikoura*). Alueen poikki kulkee Satakunnan maakuntakaavassa osoitetut voimajohdot ja lisäksi alueelle sijoittuu ohjeellinen ulkoilureitti (ury; *Joutsijärvi-Puurijärvi*). Muutoin hankealue sijoittuu Satakunnan maakuntakaavoissa niin sanotulle valkoiselle alueelle, eli alueelle, jolle ei ole osoitettu ylikunnallisia toimintoja. Edelleen lausunnossa todetaan, että vuonna 2021 on käynnistetty Satakunnan maakuntakaavan 2050 laatimisen, ja kaavaa varten on laadittu uusia selvityksiä, jotka on hyvä ottaa huomioon vaikutuksia arvioitaessa.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Useammassa lausunnossa tuodaan esille, ettei hanke sijoitu Satakunnan maakuntakaavoissa tuulivoimaloiden tuotantoalueeksi osoitetulla alueella. SLL toteaa lausunnossaan lisäksi, ettei Takajärven alue ole myöskään Satakunnan maakuntakaava 2050 varten tehdyssä *Satakunnan tuulivoimaselvitys 2022* -raportissa sisällytetty tuulivoimaan parhaiten soveltuvien alueiden joukkoon. Riistakeskus katsoo, että ensisijaisesti energiatuotantoa tulee suunnitella jo rakennetuille tai muutoin käyttöön otetuille alueille, ja mahdollisesti jo olemassa olevaa tiestöä ja siirtolinjoja hyödyntämällä.

SLL huomauttaa, että *Plättilänmaantie* (yt 12937) on vanha tie, joka noudattelee maastonmuotoja mäkineen ja mutkineen. Tieltä erkanevat hyvin kapeita metsä- ja mökkiteitä. Vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon erikoiskuljetuksen tarve, ja sen edellyttämät tiestöön kohdistuvat merkittävät muutokset muun muassa maisemavaikutuksineen.

Lausunnoissa tuodaan esille tarve arvioida myös tieverkoston ja asennuskenttien tarvitsemien kiviainesten määrä, mistä kiviaines tuodaan ja mikä vaikutus kiviaineisten kuljetuksella sekä tuulivoimaloiden rakentamisella ja asentamisella on liikennemääriin. SLL huomauttaa, että myös lisääntyvän liikenteen luonnolle aiheutuva haitta tulee ottaa huomioon.

Vaikutukset liikenteeseen on ELY-keskuksen L-vastualueen mukaan tarkasteltu riittävällä tarkkuudella. Liikenneturvallisuuden varmistamiseksi tuulivoimala sijoitetaan pääteillä, joilla nopeusrajoitus on 100 km/h tai enemmän, vähintään 300 metrin etäisyydelle tien keskiviivasta. Riskiarvion perusteella tuulivoimalan vähimmäisetäisyys maantiestä voi olla vähemmän, kuitenkin vähintään tuulivoimalan kokonaiskorkeus lisätynä maantien suoja-alueen leveydellä. Maantien kaarekohdassa tuulivoimala sijoitetaan näkemäalueen ulkopuolelle. Sähkönsiirtoreitistä tulee tarkemmassa suunnittelussa kuulla ELY-keskuksen L-vastuualuetta maantiekiinteistöjen osalta. Teiden kantavuudet tulee varmistaa, erityisesti kuljetusreitin loppupään työmaalle kääntyvien teiden osalta.

Väylävirasto toteaa, että tuulivoimaloiden sijoittamisessa on otettava huomioon Liikenneviraston *Tuulivoimalan rakentamisesta liikenneväylien läheisyyteen* -ohje (8/2012) ja tuulivoimalan vähimmäisetäisyys liikenneväylään. Lausunnossa huomautetaan, että hankealueen läpi kulkeva *Plättilänmaantie* (yt 12937) on vain 170–250 metrin etäisyydellä kahdesta tien lähelle suunnitellusta tuulivoimalasta. Lausunnon mukaan tuulivoimaloiden sijaintien jatkosuunnittelussa on varmistettava maanteihin suositellun vähimmäisetäisyyden toteutuminen. Lisäksi suunnittelussa tulee ottaa huomioon, etteivät voimajohdon pylvää estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Liikenneviraston *Sähkö- ja telejohtot ja maantiet* -ohjeen (3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018).

Edelleen Väylävirasto toteaa, että riittävän ajoissa on kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastointiin ja kuljetusreittien selvittämiseen. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Ensisijaisesti

27.6.2024

VARELY/142/2024

tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Lisäksi Väylävirasto pyytää ottamaan huomioon sen omat hanke- ja suunnittelukohteet.

Väyläviraston ja ELY-keskuksen L-vastuualueen lausunnoissa tuodaan esille seuraavien lupien mahdollinen tarve; sijoituslupa, liittymälupa, työlupa ja tasoristeyslupa. Lisäksi tuulivoimalakuljetukset vaativat Väyläviraston lausunnon mukaan aina erikoiskuljetusluvan.

Maisema- ja kulttuuriympäristö

Satakuntaliitto tuo lausunnossaan esille, että maisemavaikutusten arviointia varten on tuotettava monipuolista havainnekuvamateriaalia Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetuista maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteista sekä Satakunnan maakuntakaavassa osoitetulta virkistysalueelta Sääksjärven pohjoispuolella (V-19, *Salonpää*) ja matkailun kehittämisvyöhykkeiltä (mv2, mv3). Voimaloiden korkeuden takia erityistä huomiota on kiinnitettävä myös kaukomaisemaan ja hankealueen vaikutusalueella asuvien ihmisten elinpiiriin muutokseen. Lisäksi Sääksjärven alueella on runsaasti vapaa-ajanasutusta.

Satakuntaliitto katsoo, että havainnekuvien kuvauspisteiden valintaan, kuvien laatuun, selkeyteen ja oikeisiin mittasuhteisiin sekä paikannettavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Havainnollistavaa aineistoa tuottaessa ja maisemallisia vaikutuksia arvioitaessa on otettava huomioon myös yhteisvaikutukset olemassa olevien ja vireillä olevien hankkeiden kanssa.

Museon lausunnossa todetaan, että hankkeen vaikutusalueella olevat Satakunnan vaihemaakuntakaavassa 2 osoitetut kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet on kuvattu arviointiohjelmassa kattavasti. Koska hankkeella ei ole suoria vaikutuksia alueen rakennettuun kulttuuriympäristöön, Museo ei näe erillisen rakennusinventoinnin toteuttamista alueella tarpeellisenä.

Edelleen Museo pitää arviointiohjelmassa esitettyä arviointimenettelyä lähtökohtaisesti oikeanlaisena. Kulttuuriympäristöä ja maisemaa ajatellen hankealueen todetaan olevan sijainniltaan hyvin haastava ja vaikutusten arviointi on siten toteutettava huolellisesti ja kattavasti. Voimaloiden koon takia hankkeella tulee olemaan vaikutuksia hyvin todennäköisesti myös kaukonäkymässä. Vaikutuksia tulee arvioida ja kuvata kulttuuriympäristöihin, maisema-alueisiin sekä asutukseen nähden kattavalla havainnollistavalla aineistolla sekä laadukkaita havainnekuvia että näkymäalueanalyysiä hyödyntäen. Havainnekuvien kuvauspisteiden valintaan tulee kiinnittää huomiota.

SLL pitää kyseenalaisena hankkeen sijoittuminen niin lähelle valtakunnallisesti arvokasta maisema-aluetta ("VAMA-alue") ja katsoo, että hankkeen vaikutukset maisemaan on selvitettävä ja havainnollistettava huolellisesti. Myös vaikutukset lähimaisemaan on lausunnonantajan mukaan otettava huomioon. Arvioinnissa on lisäksi hyvä ottaa huomioon ympäristöministeriön *Monen äänen maisema* -julkaisu (YM 2023:19).

Pirkanmaan ELY-keskus toteaa, että tuulivoimaloiden näkyvyyttä voimistavat laajat peltoaukeat maakunnallisesti arvokkaan *Jaaran*

27.6.2024

VARELY/142/2024

kulttuurimaiseman ympäristössä, minkä vuoksi valokuvasovitteita tulisi ottaa myös peltoaukean päässä sijaitsevan Kiikoisjärven rannoilta. Kiikoisjärven rannoilla on runsaasti loma-asutusta, ja alue jää kahden tuulivoimahankkeen väliin.

Metsähallitus ja SLL huomauttavat lisäksi, että maisemavaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden mahdollinen näkyminen *Puurijärven-Isosuon* kansallispuistoon ja sen virkistyskäyttökohteille (mm. *Kärjenkallion lintutorni*).

Ihmisten terveys ja elinolot

Digita Oy toteaa lausunnossaan, että tuulivoimaloilla voi olla vaikutuksia antenni-tv:n vastaanottoon, minkä johdosta hankkeen vaikutukset tv-signaalin etenemiseen tulee arvioida. Vaikutukset voivat ennen kaikkea kohdistua radio- ja tv-lähetysasemaan nähden hankealueen takana oleviin asuin- ja lomarakennuksiin. Edelleen lausunnossa tuodaan esille, että antenni-tv:n lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana, ja siten myös vaikutukset yleiseen turvallisuuteen tulee ottaa arvioinnissa huomioon.

Myös Traficom tuo lausunnossaan esille, kuinka tärkeää on sähköisen viestinnän palveluiden toimivuuden varmistamiseksi, että vaikutukset TV- ja matkaviestinpalveluihin sekä tutkiin ja radiolinkkeihin otetaan hankkeen suunnittelussa huomioon. Lausunnon mukaan hankevastaavan on syytä olla yhteydessä radiojärjestelmien omistajiin noin 30 km:n säteellä.

Kokemäen Sähkö Oy tuo lausunnossaan esille huolen hankkeen mahdollisista vaikutuksista yhtiön kaukokäyttölaitteiston toimivuuteen. Huolena on, että tuulivoimahanke aiheuttaa heijastuksia ja häiriöitä, jotka vaarantavat herkän radioverkon toiminnan. Lausunnon mukaan mahdolliset vaikutukset sekä vaikutusten ehkäiseminen ja lieventäminen tulee ottaa huomioon.

Traficom toteaa myös, että hanke sijoittuu Porin lentoaseman lähestymisalueelle (EFPO TMA WEST). Niin Traficom kuin Finntraffic huomauttavat ilmailulain (864/2014) muutoksesta, jonka voimaan tulon 1.10.2023 myötä hankkeesta vastaavan ei enää tarvitse liittää lentoestelausuntoa lentoestelupahakemukseen, vaan Traficom hankkii lausunnon lupamenettelyn yhteydessä.

SLLn lausunnossa katsotaan, että on syytä arvioida myös turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia, muun muassa talvella voimaloista mahdollisesti irtoavan jään ja muihin onnettomuuksiin ennalta varautumisen mahdollisuuksia. SLLn näkemyksen mukaan alueen aitaaminen ei eläinten liikkumisen ja ekologisen verkoston näkökulmasta kuitenkaan ole hyvä ratkaisu.

Satakuntaliitto toteaa, että valo-olosuhteita koskevia muutoksia arvioitaessa on otettava huomioon pimeään aikaan ja muuta ympäristöä pimeimpiin alueisiin kohdistuvat vaikutukset. Lisäksi osana meluvaikutusten arviointia tulee arvioida vireillä olevan hankkeen vaikutuksia vaikutusalueen äänimaisemaan.

27.6.2024

VARELY/142/2024

SLL huomauttaa, että vaikka alue ei Satakunnan maakuntakaavassa ole osoitettu hiljaiseksi alueeksi, täyttää Takajärven metsäalue Sääksjärven eteläpuolella hiljaisuuskriteerit. Melumallinnuksessa on siten otettava huomioon, että hanke sijoittuu hiljaiselle alueelle, jossa ei ole ennestään juurikaan ihmisen aiheuttamaa melua, eikä alueella ole totuttu minkäänlaiseen taustameluun. Myöskään yöaikaista valohaittaa ei ole alueella aikaisemmin ollut, ja siten voimaloiden lentoestevalojen vaikutukset pimeään ajan maisemaan on SLL:n näkemyksen mukaan havainnollistettava hyvin.

SLL toteaa, että melu- ja välkevaikutusalue voi ulottua lähiympäristön vakituiseen ja loma-asutukseen ja näin ollen vaikutukset asutukselle tulee arvioida huolellisesti. SLL pitää tärkeänä alueen sosioekologisten vaikutusten huolellista ja laaja-alaista arviointia.

Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö

SLL huomauttaa, että hankealue sijaitsee noin yhden km:n etäisyydellä Sääksjärvestä, joka on yksi Suomen kraatterijärvistä ja Lounaismaan suurimmista järvistä. Järven ympärillä on satoja loma-asuntoja, ja se on erittäin suosittu kalastus- ja virkistysalue.

Vaikka alueella ei ole yleistä virkistysaluetta, eikä sillä sijaitse merkittäviä virkistysreittejä, SLL toteaa alueen olevan lähialueen asukkaille tärkeä virkistyskäytön näkökulmasta. Laajan, asumattoman metsä- ja järviolueen käyttötapoja ovat marjastus, sienestys, metsästys, lintujen ja muun luonnon tarkkailu sekä retkeily. Hankealueen läheisyydessä sijaitsee myös retkeily- ja melontareittejä.

Riistakeskus toteaa lausunnossaan, että metsästäjät arvottavat erämaisyyden, rauhallisuuden ja maisema-arvot usein suuremmiksi kuin saalisarvon. Hankkeen toteuttaminen vähentää siten paikallisten asukkaiden kokemaa metsästyksen virkistysarvoa merkittäväällä tavalla. Riistakeskus pitääkin hyvänä asiana, että arviointiohjelmassa on mainittu paikallisten riistanhoitoyhdistysten ja metsästyseurojen osallistaminen.

Luonnonympäristö

Metsähallitus toteaa hallinnoivansa noin 8 km:n päässä sijaitsevaa *Puurijärvi-Isosuon* kansallispuistoa ja sähkönsiirtoreitin läheisyydessä sijaitsevaa *Ulvilan Pyhäsuon* soidensuojeluohjelman aluetta sekä osaa *Pirilänkosken* Natura-alueesta (FI0200045, SAC). Lausunnossa todetaan, että *Puurijärvi-Isosuon* kansallispuisto ja Natura-alue (FI0200001, SAC ja FI0200149, SPA) sekä *Köyliönjärven* Natura-alue (FI0200032, SAC/SPA) ovat suojeltu EU:n lintudirektiivin nojalla. Metsähallitus huomauttaa, että mikäli hankkeella arvioidaan olevan vaikutuksia mainittujen alueiden linnustoon, tulee vaikutukset ottaa huomioon myös arvioitaessa Natura-arvioinnin tarpeellisuutta alueen suojeluperusteena olevan lintulajiston kannalta. SLL katsoo, että mikäli hanke aiheuttaa johtokäytävän levennystarpeita myös Harjavallan voimalaitokselta pohjoisen suuntaan, *Pirilänkosken* Natura-alueen ylittävää voimajohtolinjaa ei voi leventää ilman merkittäviä vaikutuksia alueen luontoarvoille.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa, että arviointiohjelmassa sivulla 33 mainitaan Kiihkoisten metsän Natura-alue, jonka oikea nimi kuitenkin on *Kiihkoisten metsä* (FI0318001, SAC).

SLL toteaa, lausunnossaan, että Takajärvi on suorantainen erämaajärvi ja sen ympärillä on Kokemäen suurin yhtenäinen rakentamaton metsäalue. Alueella on viisi pientä erämaista lampea. Lausunnossa tuodaan esille huoli metsien luontokadosta ja todetaan, että nyt suunnitteilla oleva hanke lisää metsäkatoa.

Luke toteaa lausunnossaan, että sijaintinsa puolesta hankealueella voi esiintyä kaikkia neljää suurpetoa. SLL toteaa, että alueelta on havaintoja niin susista, karhuista kuin ilveksistäkin ja katsoo siten, että hankkeen vaikutukset suurpetoihin tulee selvittää huolellisesti.

SLL toteaa, että alueelta on kohtaisesti lepakkohavaintoja muun muassa pohjanlepakoista ja siippalajeista, jonka vuoksi on toteutettava lepakkoselvitys Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen ohjeistuksen mukaan. Lepakoiden lisääntymisyhdyskunnat ja talvehtimispaikat selvitetään 2 km:n säteeltä voimaloista ja hankealueesta. Lisäksi on otettava huomioon lepakoiden muuton aikataulu. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen selvittämiseksi tulee käyttää passiivisdetektoreja.

Lausunnonantajat tuovat esille, että arviointiohjelmassa ei ole mainintaa euroopanmajavasta, jota SLLn mukaan viime vuosina on esiintynyt ainakin Takajärven ja Kolmikouran tuntumassa. Riistakeskuksen mukaan alue edustaa euroopanmajavan esiintymisen ydinaluetta, ja sillä sijaitsee myös kolme majavan elinympäristöksi hyvin soveltuvaa lampea. Näin ollen katsotaan, että vaikutuksia tulee arvioida myös majavan osalta.

Riistakeskus katsoo, että kansallinen tutkimustieto tuulivoiman vaikutuksista eri eläinlajeille edelleen on puutteellinen, ja siten hankkeissa tulee noudattaa varovaisuusperiaatetta.

Linnusto

Useammassa lausunnossa tuodaan esille, että kanalinnuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Luke toteaa, että tällöin arviointiselostuksessa tehtävien tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Myös PLY huomauttaa, että pesimälinnustossa on huomattavaakin vuosien välistä vaihtelua, joten yhden maastokauden tuloksiin tulee suhtautua varauksella. Epävarmuutta voidaan vähentää toistamalla laskennat 2–3 maastokautena ainakin keskeisten lajien osalta.

Luken lausunnossa todetaan lisäksi, että luontoselvityksissä ei tule jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Soidinselvitysten tulokset ovat tärkeitä ja ne tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Koska hankealueelta tarvitaan kattavaa tietoa linnustosta, luonnollisena vaihtoehtona pidetään koko alueen kattava kartoituslaskenta. PLY katsoo etenkin huolellisen metson soidinpaikkaselvityksen olevan tarpeen.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Hanke sijoittuu PLYn mukaan linnustollisesti merkittävälle alueelle, kahden maakunnallisesti tärkeän lintualueen ("MAALI-alue") väliin ja kansainvälisesti arvokkaan lintualueen ("IBA-alue") läheisyyteen. PLY huomauttaa lausunnossaan, että arviointiohjelman sivulla 59 puuttuu maininta siitä, että *Puurijärvi-Isosuo* on IBA-alue. PLYn näkemyksen mukaan hankkeen vaikutukset *Puurijärvi-Isosuon* IBA-alueen linnustoon tulee selvittää perusteellisesti. Luke toteaa, että myös vaikutukset *Sääksjärven* MAALI-alueen vesilinnustoon tulee tarkastella.

PLY toteaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon muun muassa alueella tehty petolintuseuranta ja satelliittiseurantaan liittyvät tiedot sekä lajitietokeskuksen ja Tiira-havaintojärjestelmän havainnot.

Lausunnonantajat tuovat esille hankealueen poikkeuksellisen suuri merkitys pesiville pöllöille ja päiväpetolinnuille. Hankealueella on ollut säännöllisesti kymmeniä pöllöjen reviirejä ja rengastuksin todettuja pesintöjä. Runsaimpana lajina on viirupöllö, mutta lisäksi alueella on lehto-, varpus- ja helmipöllöjä. Huuhkajareviirejä löytyy aivan alueen tuntumasta. Lausuntojen mukaan uhanalaisten päiväpetolintujen pesiä on alueella tavattu kymmeniä. Silmällä pidettävän kanahaukan ohelle vaarantuneen hiirihaukan ja erittäin uhanalaisen mehiläishaukan pesintöjä on todettu huomattava määrä lajin pesintöjen vaikeasta havaittavuudesta huolimatta.

PLY toteaa, että aivan hankealueen tuntumassa on todettu viisi sääkseen pesintää ja muutama lisää 5 km säteellä. Hankealuetta lähimpänä sijaitseva sääksenpesä on vain noin 350 metrin etäisyydellä hankealueesta. Niin SLL kuin PLY tuovat esille, että satelliittiseuranta osoittaa sääkseen ruokailulentojen suuntautuvan suurelta osin hankealueen kautta Sääksjärven ja Kokemäenjoen välillä.

Lausuntojen mukaan hankealueen keskellä on pesinyt yhtäjaksoisesti kaakkuri ainakin 1980-luvulta asti, ja Takajärven kaakkuripari todetaan olevan Kokemäen alueen ainoa. Lintudirektiivin I-liitteen kanalintuja, metso, teeri ja pyy, tavataan koko alueella.

Lisäksi PLY huomauttaa, että arviointiohjelman sivulla 58 todettu tieto lähimmistä merikotkan pesistä ei pidä paikkansa. PLYn tietojen mukaan lähin tunnettu pesä on alle viiden km:n etäisyydellä hankealueesta, ja merikotkan ruokailulentojen on todettu suuntautuvan hankealueelle. Lausunnoissa tuodaan esille merikotkien törmäyskuolemien määrä, ja SLL katsoo, että hankkeen vaikutukset merikotkakannalle on arvioitava tekemällä kattava isojen petolintujen lentoreittien havainnointi, törmäysmallinnus ja suunnitella seurantaohjelma.

PLY huomauttaa, että viiden km:n tarkasteluetaisyys kerääntymäalueisiin ei ole riittävä. Kerääntymäalueiden tarkastelun tulee kattaa *Kauvatsan pellot* Puurijärven pohjoispään tuntumaan *Ahvenuksen pelloille* asti. MAALI-hankkeen tulokset ovat jo kymmenen vuotta vanhoja, ja kymmenessä vuodessa alueella levähtävien lintujen määrät ovat runsastuneet esimerkiksi hanhien osalta merkittävästi, ja alue on laajentunut kohti pohjoista. MAALI-kriteerit ylittäviä yksilömääriä tavataan sekä keväisin että syksyisin aivan hankealueen tuntumassa sijaitsevilla *Lievikosken pelloilla* saakka. Alueella levähtävä linnusto on pitkälti samaa kuin *Puurijärvi-Isosuon* IBA-alueella.

27.6.2024

VARELY/142/2024

PLY huomauttaa, että hankealue sijoittuu Birdlife:n mukaisille päämuuttoreiteille, ja pitää arviointiohjelman tekstiosiossa muuttoreiteistä todettua epäselvänä. PLY katsoo, että päämuuttoreiteillä ja huomattavien kerääntymäalueiden tuntumassa sijaitsevalla hankealueella tulee toteuttaa ohjeistuksen mukainen muutonseuranta ja myös varautua törmäysmallinnukseen kirjaamalla oleelliset asiat, kuten tieto lentokorkeudesta, lentoreittien sijoittumisesta suhteessa suunniteltuihin tuulivoimaloihin ja erityisesti tuulivoimaloiden roottoreihin, sekä tieto lintujen lentonopeuksista ja koosta. PLY pitää vuonna 2023 toteutettuun muuttoseurantaan käytettyä aikaa (12 päivää keväällä ja 10 päivää syksyllä) riittämättömänä viitaten ympäristöministeriön linnustovaikutusten arvioinnista tuulivoimarakentamisessa annettuun oppaaseen (SY 6/2016).

PLY katsoo, että vaikutuksia tulee tarkastella paitsi alueella ja sen tuntumassa jo olevien lintujen kautta, niin myös lajeille potentiaalisten elinympäristöjen katoamisen tai heikentymisen näkökulmasta. Voimalan lapojen pyörimisen tuottamat äänet ja välke voivat häiritä ja karkottaa lintuja laajalta alueelta.

Yhteisvaikutukset

Lausunnoissa tuodaan esille, että hankealueen ympäristössä on suunnitteilla ja rakenteilla lukuisia muita energiatuotannon hankkeita, joista osa rajautuu toisiinsa ja muodostaa isoja aluekokonaisuuksia. Useassa lausunnossa korostetaan yhteisvaikutusten arvioinnin merkitystä.

Satakuntaliiton lausunnossa todetaan, että samalle alueelle sijoittuvat tuulivoimahankkeet sähkönsiirtoreitteineen lisäävät tarvetta arvioida maisemaan, linnustoon, luonnon pirstoutumiseen sekä asutukseen ja loma-asutukseen kohdistuvia yhteisvaikutuksia. Melu-, välke- ja maisemamallinnusten merkitys korostuvat arvioitaessa alueen asutukseen ja vapaa-ajanasutukseen kohdistuvia tuulivoimatuotannon yhteisvaikutuksia. Yhteisvaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota myös luonnon pirstoutumisesta aiheutuviin vaikutuksiin hankealuetta laajemmalla alueella.

Digita Oy katsoo, että Takajärven tuulivoimahankkeesta voi muodostua tv-vastaanotolle häiriöitä myös yhteisvaikutuksena toisten tuulivoimahankkeiden kanssa.

PLY näkemyksen mukaan linnuston muuton ja ruokailulentojen tulosten perusteella pitää tehdä myös yhteisvaikutusten arviointi suhteessa lähialueelle suunnitteilla ja olemassa olevien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Arvion tulee sisältää vähintään törmäysriskit populaatiovaikutuksineen sekä häiriö- ja estevaikutukset.

Luke huomauttaa, että linnuston lisäksi on syytä tarkastella hankkeiden yhteisvaikutuksia myös muun lajiston kannalta. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedoille. Luke huomauttaa, että osalla lajeista mahdollinen hankkeiden yhteisvaikutusten vaikutusalue saattaa olla hyvin laaja. Myös SLL toteaa hankkeesta aiheutuvan elinympäristöjen pirstoutumista ja ekologisten yhteyksien katkeamista. Yhteisvaikutukset tulee arvioida myös elinympäristöihin ja viherverkkoon kohdistuvien vaikutusten osalta.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Myös maisemallisten yhteisvaikutusten huomioon ottamista korostetaan lausunnoissa. Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että maisemalliset yhteisvaikutukset *Kärmekallion tuulivoimahankkeen* kanssa tulee ottaa huomioon. Arviointiohjelman kohdassa 2.7 on lueteltu lähiseudun muut hankkeet. Pirkanmaan ELY-keskus huomauttaa, että *Isosuo-Arkkuihuon tuulipuiston* kuudesta tuulivoimalasta kahdella on lainvoimaiset rakennusluvut. Lisäksi Isosuolle on suunnitteilla myös 117 hehtaarin suuruinen Forus Oy:n aurinkovoimahanke, josta Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon, jonka mukaan hankkeeseen ei edellytetä YVA-menettelyä (PIRELY/3286/2023).

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Yleisesti arviointiohjelmassa esitetyissä mielipiteissä vastustetaan hankkeen toteuttamista. Mielipiteistä ilmenee, että alueen rauhaa ja hiljaisuutta sekä luonnontilaisuutta arvostetaan suuresti. Myös hankkeen vaikutukset omaisuuden arvoon huolettaa. Mielipiteen esittäjät toivovat, että hankkeen suunnittelun yhteydessä toteutetaan asukaskyselyitä.

Yhdessä mielipiteessä kiinnitetään huomiota hankevaihtoehtojen suppeuteen ja toivotaan vaihtoehtotarkasteluun lisättäväksi myös pienempi hankevaihtoehto. Toinen mielipiteen esittäjä pohtii hankkeen vastustuksen mahdollisia vaikutuksia alueiden hallinnan saamiseen, jonka kautta hankkeen muuttumisen mahdollisuus on otettava huomioon.

Mielipiteistä ilmenee myös toive, että sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla ympäristövaikutusten rajoittamiseksi. Yhdessä mielipiteessä on esitetty huoli johtokäytävän leventymisestä todeten, että voimajohdot jo nykyisin kulkevat lähellä mielipiteen esittäjän asuinkiinteistöä.

Maisema- ja kulttuuriympäristöt

Mielipiteissä on nostettu esille useampi alueen kulttuuriympäristökohde ja -alue. Useassa mielipiteessä toivotaan havainnekuvia alueelta, ja näissä esitetään myös tarkempia toiveita kuvauspaikoista ja -suunnista. Parissa mielipiteessä pidetään tärkeänä, että maisemavaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon puuston mahdollinen poistuminen. Yhdessä mielipiteessä nostetaan esille, että tien 2470 varressa sijaitsee suojeltu rakennusryhmä ajoradan reunan välittömässä läheisyydessä, lähimmillään 1,5 metrin etäisyydellä.

Ihmisten terveys ja elinolot

Mielipiteen esittäjiä kiinnostaa erityisesti hankkeesta aiheutuvat melu- ja välkevaikutukset. Muutamassa mielipiteessä on esitetty tarkempia näkemyksiä muun muassa melumallinnuksen toteuttamisesta. Pari mielipiteen esittäjää nostaa esille huolen siitä, että melu kantautuu veden äärellä pitkällekin. Myös välkkeen mahdollinen kerrannaisvaikutus vedenpinnan kautta on mainittu. Lisäksi mielipiteissä korostuu huoli tuulivoimaloiden mahdollisista terveyshaitoista.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Mielipiteissä toivotaan niin vaikutusten lieventämisen kuin vaaratilanteiden, kuten jään putoamisen ehkäisemiseksi riittäviä suojaetäisyyksiä tuulivoimaloiden ja kiinteistöjen väliin. Vaatimus, että elinolot eivät huomattavasti huonone on ilmeinen.

Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö

Mielipiteistä ilmenee, että suunnitellulla hankealueella on alueen asukkaille virkistysarvoa. Mielipiteissä korostetaan myös alueen merkitystä metsästyksen ja todetaan alueella muun muassa liikkuvan paljon hirviä.

Linnusto

Alueella todetun lajiston ja linnuston osalta mielipiteissä todetaan muun muassa seuraavaa. Alueella on havaintoja niin lepakoista kuin sudenkorennoista. Lisäksi alueella on runsas pöllö- ja päiväpetolintukanta, ja se on myös esimerkiksi mehiläishaukan keskeistä pesimäaluetta. Myös metsojen soidintaa on havaittu. Mielipiteissä korostuu myös tarve ottaa huomioon merikotka ja sääksi. Edelleen todetaan, että molemmilla on pesät Sääksjärvellä. Lähin merikotkan pesä todetaan sijaitsevan alle viiden km:n päässä, ja lähin sääksenpesä vain muutaman sadan metrin päässä, jonka lisäksi myös Sääksjärven etelälaidan saarissa sijaitsee sääksenpesä.

Vesistö ja maaperä

Yhdessä mielipiteessä huomautetaan, että lähistöllä sijaitsevalla Kynsikankaan pohjavesialueella sijaitsee lukuisia yksityiskaivoja. Lisäksi mielipiteissä tuodaan esille, että alueella on paljon soita, ja alueen soiden ja järvien määrää pidetään selvästi suurempana kuin muualla Lounaismaassa.

Ilmasto ja kiertotalous

Useampi mielipiteen esittäjä korostaa alueen luontoarvoja. Mielipiteissä esitetään muun muassa, että alueen kaltaisen laajan rakentamattoman metsäalueen merkitys maakuntatasolla on selvitettävä. Useampi mielipiteen esittäjä ilmaisee huolen hiilinielujen menettämisestä. Mielipiteissä todetaan muun muassa, että vaikka sähköntuotanto olisi päästötöntä ei hanke sitä ole, sillä se edellyttää uutta infrastruktuuria ja metsän kaatamista. Myös tuulivoimaloiden purku ja alueen ennallistaminen nousevat aiheina esille.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Yleistä arviointiohjelmasta ja siitä annettavasta lausunnosta

YVA-lain mukaan YVA-menettelyssä tunnistetaan, arvioidaan ja kuvataan tiettyjen hankkeiden todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset. YVA-menettely on kaksiosainen, ja sen ensimmäisessä vaiheessa hankkeesta vastaava laatii arviointiohjelman, joka on suunnitelma siitä, miten ympäristövaikutusten arviointi tehdään. Myöhemmin laadittavassa ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa ("arviointiselostus"),

27.6.2024

VARELY/142/2024

hankkeesta vastaava esittää arvioinnin tulokset ja johtopäätöksensä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiohjelman tulee YVA-lain 16 §:n mukaan sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehdoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma YVA-menettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (277/2017, "YVA-asetus"). Asetuksella säädetty sisältövaatimukset on avattu otsikkokohtaisesti tarkemmin alla.

Yhteysviranomaisen on YVA-lain 18 §:n nojalla otettava arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa.

Lisäksi YVA-lain 33 §:n nojalla edellytetään, että hankkeesta vastaavalla on käytettävissään riittävä asiantuntemus arviointiohjelman laadintaan, ja yhteysviranomaisen tulee arviointiohjelmaa tarkastaessaan arvioida asiantuntemuksen.

YVA-lain 19 §:n nojalla hankkeesta vastaavan tulee arviointiselostuksen laadinnassa ottaa huomioon arviointiohjelma ja yhteysviranomaisen siitä antama lausunto.

Yhteysviranomainen on käsitellyt ja tarkastanut arviointiohjelman YVA-lain ja YVA-asetuksen edellyttämällä tavalla ja näiden edellyttämässä laajuudessa ja toteaa lausuntonaan arviointiohjelmasta seuraavaa.

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

YVA-asetuksen 3 §:n 1 ja 2 kohtien mukaan arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitettävä:

- *kuvaus hankkeesta, sen tarkoituksesta, suunnitteluvaiheesta, sijainnista, koosta, maankäyttötarpeesta ja hankkeen liittymisestä muihin hankkeisiin, tiedot hankkeesta vastaavasta sekä arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta; ja*
- *hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta vartenotettavia, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton.*

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelma on pääosin selkeä niin sisällöltään kuin rakenteeltaan. Arviointiohjelman digitaalinen tiivistelmä, niin sanottu digi-YVA, on etenkin osallistamisen ja tiedottamisen kannalta erinomainen lisätyökalu. Arviointiohjelmaan on kuitenkin tehtävä joitakin tarkennuksia ja korjauksia, jotka yhteysviranomainen erittelee tässä lausunnossa.

YVA-menettelyn periaatteisiin kuuluu hankkeen vaikutusten arviointi vaihtoehtotarkastelun pohjalta, minkä tarkoituksena on tukea

27.6.2024

VARELY/142/2024

päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä auttaa valitsemaan toteutettavaksi vähiten haitallinen hankevaihtoehto. Arviointiohjelmassa on esitetty nollavaihtoehdon (VE0) lisäksi kaksi toteutusvaihtoehtoa tuotantoalueelle (VE1 ja VE2). Vaihtoehdot eroavat toisistaan yhden tuulivoimalan verran. Lisäksi on kuvailtu vaihtoehtoja sähkönsiirtoreitille.

Yhteysviranomainen yhtyy niin ennakkoneuvottelun kuin kuulemisen aikana esiin tulleeseen näkemykseen hankkeen toteutusvaihtoehtojen suppeudesta. Vaikka vaihtoehtojen VE1 ja VE2 eroa sinänsä on arviointiohjelmassa perusteltu, on ero näiden kahden vaihtoehdon välillä hyvin pieni. Yhteysviranomainen kehottaa näin ollen hankevastaavaa arvioimaan hankevaihtoehdot arviointiselostukseen uudelleen siten, että hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot on YVA-asetuksen edellyttämällä tavalla otettu huomioon. Yhteysviranomainen toteaa erilaisten hankevaihtoehtojen arvioimisen myös olevan hankkeesta vastaavan etu.

Edelleen todetaan, että sähkönsiirtoreitin vaihtoehtotarkastelua on syytä tarkentaa arviointiselostukseen. Tekstiosiossa ei ole avattu, mitä kullakin vaihtoehdolla tarkoitetaan. Arviointiohjelman kuvassa 3 ja 8 reittivaihtoehdot on nimetty toisistaan poikkeavalla tavalla.

Arviointiselostukseen on selvyiden vuoksi hyvä esittää vaihtoehdot vastaavalla tavalla kuin varsinaisen tuotantoalueen vaihtoehdot, jotta ne eivät jää epäselviksi. Yhteysviranomainen huomauttaa, että vaihtoehtojen perusteluvollisuus koskee myös sähkönsiirtoreitin vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Arviointiselostuksesta tulee käydä ilmi, mihin vaihtoehtotarkastelu perustuu ja mitkä oleelliset erot hankkeen vaikutuksissa kussakin vaihtoehdossa on. Lisäksi yhteysviranomainen muistuttaa, että myös VE0-vaihtoehdon vaikutukset tulee arviointiselostuksessa kuvailla. Kaikkien vaihtoehtojen osalta tulee olla pätevää ja vertailukelpoista vaikutustietoa.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

YVA-asetuksen 3 §:n 3 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on esitettävä tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista ja luvista.

Hankkeen toteuttaminen edellyttää useita lupia ja päätöksiä. Yhteysviranomainen toteaa, että suunnitelma- ja lupatarpeet on arviointiohjelmassa pääosin tunnistettu ja esitetty arviointiohjelmavaiheen vaatimalla tarkkuudella.

Tieverkoston rakentamisessa ja tuulivoimaloiden kuljetuksissa on erityisesti otettava huomioon ELY-keskuksen L-vastualueen ja Väyläviraston lausunnoissa esiin tuodut seikat sekä tieliikennelakiin (729/2018), liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettuun lakiin (503/2005) ja ratalakiin (110/2007) perustuvat lupatarpeet. Lisäksi on syytä ottaa huomioon Traficomin ja Fintrafficin lausunnoissa lentoestelausunnon hankkimisesta todettu. Sähkönsiirtoreitin suunnittelussa tulee ottaa huomioon Fingridin esiin tuomat vaatimukset ja edellytykset kantaverkkoon liittämiseksi. Selvyiden vuoksi yhteysviranomainen toteaa, että 110 kV:n voimajohdon *Ulvila-Äetsä* omistaa Kemira Chemicals Oy.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Arviointiohjelmassa on tunnistettu Natura-arvioinnin tarpeen arviointi, ja hankevastaava on laatinut selvityksen, jonka perusteella Natura-arviointia ei nähdä tarpeellisena. ELY-keskus on arviointiohjelman yhteydessä arvioinut hankevastaavan selvitystä ja ELY-keskuksen 11.6.2024 päivätty kannanotto löytyy tämän lausunnon liitteenä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-tarvearviointia on linnuston, ja erityisesti sääksen, merikotkan, kaakkurin ja metsähanhen osalta pidettävä puutteellisena. ELY-keskus katsoo, että tehdyn Natura-tarvearvioinnin perusteella ei voida sulkea pois merkittävien haittavaikutuksien muodostumista edellä mainittuihin *Puurijärvi-Isosuon* Natura-alueen (FI0200001, SAC ja FI0200149, SPA) suojeluperustelajiin. ELY-keskus katsoo näin ollen, että tehtyä Natura-tarvearviointia tulee täydentää.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Natura-arvioinnin osalta on hyvä hankkeen aikataulutuksessa ottaa huomioon, että mahdollisesta Natura-arvioinnista annettavat luonnonsuojelulain (9/2023) mukaiset lausunnot tulee sisällyttää arviointiselostuksesta annettavaan perusteltuun päätelmään.

Edelleen yhteysviranomaisen toteaa, että hankkeen edellyttämiin lupiin tulee lisätä maininta lunastusluvasta ja lunastuslaista (603/1977). Yhteysviranomaisen huomauttaa, että 1.2.2024 voimaan tulleen lakimuutoksen johdosta, hankkeeseen sovelletaan mahdollisesti myös eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettua lakia (768/2004). Mainitun lain mukaan hanketta, johon sovelletaan YVA-menettelyä ja jossa rakennetaan maanpäällinen sähköjohto, ei saa toteuttaa ilman lunastuslupaa. Laissa säädetään myös lunastuslupan myöntämisen edellytyksistä ja siinä asetettavista lupamääräyksistä.

Selvyyden vuoksi yhteysviranomaisen huomauttaa, että mikäli todetaan hankkeen voivan muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa luonnon vahingollista muuttumista, vesistön tilan huonontumista, vaaraa terveydelle tai vahinkoa tai haittaa kalastukselle, kalakannoille tai vesiliikenteelle edellyttää hanke myös vesilain (587/2011) mukaista vesitalouslupaa.

Arviointiselostukseen tiedot suunnitelmista ja tarvittavista luvista ja muista päätöksistä tulee tarkistaa ja tarkentaa.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

YVA-asetuksen 3 §:n 4–6 kohtien mukaan arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitettävä:

- *kuvaus todennäköisen vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja kehityksestä;*
- *ehdotus tunnistetuista ja arvioitavista ympäristövaikutuksista, mukaan lukien valtioiden rajat ylittävät ympäristövaikutukset ja yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa, siinä laajuudessa kuin on tarpeen*

27.6.2024

VARELY/142/2024

perustellun päätelmän tekemiselle, sekä perustelut arvioitavien ympäristövaikutusten rajaukselle; ja

- *tiedot ympäristövaikutuksia koskevista laadituista ja suunnitelluista selvityksistä sekä aineiston hankinnassa ja arvioinnissa käytettävistä menetelmistä ja niihin liittyvistä oletuksista.*

Yhteysviranomainen toteaa, että odotettavissa olevat merkittävät vaikutukset on arviointiohjelmassa lähtökohtaisesti tunnistettu hyvin. YVA-menettelyssä on myös otettava huomioon tässä lausunnossa esitetyt selvitystarpeet. Lisäksi arvioitavia vaikutuksia on YVA-menettelyn aikana tarvittaessa täydennettävä.

Yhteysviranomainen korostaa, että ympäristövaikutusten arvioinnissa on arviointiohjelmassa esitetysti otettava huomioon koko hankekokonaisuus ja sen koko elinkaari. Myös kaikkien sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen vaikutukset on arvioitava ja esitettävä arviointiselostuksessa asianmukaisesti. Arviointiselostukseen on syytä selvittää muun muassa, miten sähkönsiirtoreitin vaihtoehdot vaikuttavat esimerkiksi johtoalueiden leveyksiin. Myös sähkönsiirtoreitin suunnittelussa ja sen vaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon muun muassa reitin läheisyydessä mahdollisesti sijaitseva asutus. Kuulemisen yhteydessä on ilmennyt, että voimajohdot jo nykyisin kulkevat ainakin yhden asuinkiinteistön läheltä.

Edelleen yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimarakentamisesta on olemassa useita viranomaisohjeita ja -oppaita, jotka on hyvä ottaa suunnittelussa huomioon. Etenkin kuulemisen aikana ja yhteysviranomaisen lausunnossa esiin nostettuja ohjeita on syytä hyödyntää hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Arviointiohjelman mukaan ympäristövaikutusten arvioinnissa hyödynnetään niin sanottua monitavoitearviointia, eli vaikutusten suuruusluokan, vaikutuskohteiden luonteen ja herkkyiden sekä näistä seuraavan vaikutusten merkittävyyden tarkastelua. Merkittävyyden arvioinnilla osoitetaan päättelyketju, jonka perusteella vaikutusten arvioinnissa tullaan päätyään johtopäätöksiin hankkeen merkittävistä vaikutuksista, joilla tarkoitetaan ympäristössä tapahtuvan muutoksen suuruutta, kun huomioidaan muutosta aiheuttavan vaikutuksen suuruus ja ympäristön kyky vastaanottaa vaikutus eli vaikutuksen kohteen herkkyys.

Yhteysviranomainen toteaa, että IMPERIA-hankkeessa kehitetyllä arviointityökalua on hyvällä menestyksellä käytetty erilaisissa hankkeissa niiden vaikutusten merkittävyyden arviointiin ja katsoo, että arviointityökalu on hyvä ottaa huomioon myös nyt kyseessä olevassa hankkeessa.

Arviointiohjelman mukaan osa arvioinneista perustuu matemaattiseen mallinnukseen, jonka avulla voidaan laatia havainnollisia karttoja, taulukoita ja kaavioita. Osa menetelmistä edellyttää aiheeseen perehtyneen asiantuntijan pohdintaa, jonka yhteydessä otetaan huomioon mahdollisesti useammalla tavalla tai välillisesti vaikuttavat muutostekijät sekä vaikutuskohteen monitahoiset laadulliset ominaisuudet.

Yhteysviranomainen toteaa, että asiantuntija-arvioita käyttäessä korostuvat lähtötietojen riittävyyden ja tarkkuuden tärkeys sekä arvioijan pätevyys.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Arviointiohjelmassa on esitetty alustavat arviot merkittävien vaikutusten todennäköisistä vaikutusalueista. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiselostukseen vaikutusalueet on tarkistettava ja täsmennettävä toteutettujen selvitysten pohjalta. Arvioinnissa käytetyt vaikutusalueet on kuvattava ja perusteltava vaikutuskohtaisesti. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että vaikutusalueiden tulee olla vähintään niin laajat, että vaikutusalueen rajalla ei tunnisteta enää haitallisia vaikutuksia.

Maankäyttö, kaavoitus ja liikenne

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu maakuntakaavatilanne pääosin asianmukaisesti. Myös hankkeen kannalta relevantit maakuntakaavan yleismääräykset koskien esimerkiksi tuulivoimaa ja vesien tilaa tulee kuitenkin ottaa huomioon ja esittää arviointiselostuksessa. Tämän lisäksi myös esimerkiksi hankkeen yhteensopivuus maakuntakaavan maisemaan liittyvien suunnittelumääräyksien kanssa tulee arvioida.

Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeen vaikutusalueella on useita maakuntakaavaan merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueita ja -kohteita. Tuotantoaluetta lähimmät ovat VAMA-alue *Kokemäenjokilaakson kulttuurimaisemat*, joka sijaitsee 1,3 km lähimmästä suunnitellusta tuulivoimalasta sekä maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt *Kynsikankaan kulttuurimaisema* 1,2 km:n etäisyydellä ja *Kulkkilan kulttuurimaisema* 1,5 km:n etäisyydellä.

Hankealueen lähiympäristössä on lisäksi useita yleis- ja asemakaavoitettuja alueita, jotka sijaitsevat lähimmillään noin kahden km:n päässä. Yhteysviranomaisen katsoo, että kaava-alueet on lueteltu ja havainnollistettu arviointiohjelmassa asianmukaisesti. Hankealuetta lähimmäs ulottuvien kaavojen sisältöä on kuitenkin hyvä kuvata hieman tarkemmin arviointiselostuksessa.

Kuten myös lausunnoissa on tuotu esille, yhteysviranomaisen toteaa, että vaikka hanke on kooltaan pidettävä maakunnallisesti merkittävänä, se ei sijoitu Satakunnan vaihemaakuntakaava 1:ssä tuulivoimatuotannolle osoitetulle alueelle. Tämä on otettava huomioon arvioitaessa hankkeen ympäristövaikutuksia.

Edelleen valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita tarkasteltaessa on tarpeen ottaa huomioon myös muut kuin uusiutumiskykyisen energiahuollon tavoite taustoineen. Koska hanke sijoittuu maisemallisesti ja kulttuuriperinnöllisesti arvokkaalle alueelle, tulee varsinkin hankkeen suhde elinvoimaisen luonto- ja kulttuuriympäristön tavoitteeseen arvioida. Valtakunnallisissa alueidenkäyttötavoitteissa edellytetään, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta huolehditaan, käytännössä perustuen viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventointeihin.

Kuten muun muassa Väylävirasto ja ELY-keskuksen L-vastualueen lausunnoissa on todettu, ympäristövaikutusten arvioinnissa on otettava huomioon niin hankkeen tarvittavan tiestön rakentamisesta ja parantamisesta aiheutuvat ympäristövaikutukset kuin hankkeen vaikutukset alueen liikennemääriin.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Maisema- ja kulttuuriperintö

Yhteysviranomainen yhtyy Museon ja Satakuntaliiton lausuntoihin ja katsoo, että maisemavaikutuksia tulee arvioida ja kuvata kulttuuriympäristöihin, maisema-alueisiin sekä asutukseen nähden kattavalla havainnollistavalla aineistolla sekä laadukkaita havainnekuvia että näkymäalueanalyysejä hyödyntäen.

Havainnekuvien kuvauspisteiden valintaan tulee kiinnittää huomiota ja kuvia on otettava riittävän runsas määrä. Kuvia tulee ottaa myös hämärän tai pimeän aikaan, jotta lentoestevalojen vaikutus maisemaan on arvioitavissa. Kuvat on hyvä ottaa ihmissilmää vastaavalla 50 mm:n objektiivilla. Yhteysviranomainen huomauttaa, että myös yleisötilaisuudessa korostui maisemavaikutusten arvioinnin merkitys alueen asukkaille.

Arviointiohjelmassa todetaan, että laajoja avoimia näkymiä hankealueen suuntaan avautuu erityisesti Kokemäenjokilaakson viljelyalueilta, Kokemäen kaupungin luoteispuolelta, sekä Sääksjärven pohjoisrannalta ja Kauvatsanjoen länsireunalta, jonka lisäksi hankkeen lähivaikutusalueella on myös useita kyliä ja pienkyliä. Yhteysviranomainen katsoo, että havainnekuvien ja kuvasovitteiden paikkoja suunniteltaessa tulee erityisesti ottaa huomioon niin nämä kuin hankkeen vaikutusalueen lukuisat rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvoalueet ja -kohteet.

Sähkönsiirtovaihtoehtojen vaikutuksia arvioitaessa on maiseman osalta etenkin otettava huomioon, että arviointiohjelman kuvassa 3 sinisellä merkityn, SVE3-vaihtoehdoksi nimetyn sähkönsiirtoreitin länsipäässä ja sen lähiympäristössä sijaitsee runsaasti arvoalueita:

- maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristön kohteet *Harjavallan voimalaitos; Uuloo, Lammainen; Kangasniemi; ja Tolvi, Torttila;*
- maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö *Kokemäenjoen kulttuurimaisema;*
- valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) *Lammaistenlahden kulttuurimaisema; ja Satalinnan parantola;* sekä
- VAMA-alue *Kokemäenjokilaakson viljelymaisemat.*

Lisäksi yhteysviranomainen yhtyy lausunnonantajien näkemyskseen, että Satakunnan maakuntakaava 2050:tä varten laaditut selvitykset (myös esimerkiksi *Vihreän siirtymän hankkeet Satakunnan maakuntakaavassa 2050*) tulee ottaa huomioon ja huomauttaa, että *Satakunnan rakennetut kulttuuriympäristöt* -päivitys- ja täydennysinventoinnissa on muun muassa *Pirilän kylä* esitetty maakunnallisena arvoalueena.

Ihmisten terveys ja elinolot

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on tunnistettu pääosin hyvin ihmisiin kohdistuvat mahdolliset vaikutukset. Arviointiohjelman mukaan lähimmät vakituiset asuinrakennukset ja lomarakennukset sijaistavat noin 1,5 km:n päässä lähimpiin suunniteltuihin tuulivoimaloihin. Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta arvioidaan, että

27.6.2024

VARELY/142/2024

muun muassa maisema-, melu- ja välkevaikutusten vaikutusalue keskittyy noin 3 km:n etäisyydelle tuotantoalueesta.

Yhteysviranomaisen korostaa, että etenkin ihmisiin kohdistuvien vaikutusten osalta on vaikutusalueen rajauksissa syytä olla joustava. Esimerkiksi melu- ja välkevaikutusten vaikutusalue tulee tarkistaa selvitysten ja laskelmien valmistuttua. Myös maisemavaikutukset voivat ulottua esitettyä huomattavasti pidempään. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa aiotaan ottaa huomioon myös asukaskyselyistä, tilaisuuksista ja kuulemismenettelyistä saatu palaute.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu melu- ja välkevaikutusten selvittämisen tarve, ja selvitykset on esitetty toteutettavaksi viranomaisten laatimien ohjeiden ja oppaiden mukaisesti. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä, että kuulemisen aikana myös melu- ja välkevaikutusten sekä lentoestevalojen vaikutusten arvioinnista todettu otetaan huomioon. Vaikutusten merkittävyyttä arvioitaessa on yhteysviranomaisenkin näkemyksen mukaan syytä ottaa huomioon, että alue nykyisin on luonnontilainen ja hiljainen alue, jolla ei ennestään ole melu- tai valolähteitä.

Kalatalous, metsästys ja virkistyskäyttö

Hankkeen sijoittaminen metsämaalle heikentää arviointiohjelman mukaan alueen käyttöä metsätalousskäytössä. Yhteysviranomaisen toteaa, että vaikutus on hyvä lisätä luonnonvarojen hyödyntämiseen kohdistuvana vaikutuksena.

Kuten myös kuulemisen ja yleisötilaisuuden aikana on käynyt ilmi, alue on ollut asukkaiden aktiivisessa virkistyskäytössä. Hankkeen vaikutukset muun muassa jokaisenoikeuksiin ja metsästykseseen on syytä ottaa huomioon osana hankkeen ympäristövaikutusten arviointia.

Luonnonympäristö

Yhteysviranomaisen katsoo, että luontovaikutusten osalta arviointiohjelma on tehty asianmukaisesti. Arviointiohjelmassa on pääosin tunnistettu hankealueen merkittävimmät luontoarvot, mukaan lukien kasvillisuus, linnusto, luontodirektiivin IV (a) lajisto sekä muu huomionarvoinen eläimistö sekä kuvattu hyvin laadittavaksi suunniteltuja arviointeja.

Arviointiohjelmassa esitetyt luontoselvitykset painottuvat pääosin ennalta arvioituihin huomionarvoisten luontotyyppien ja lajien esiintymiseen sekä etukäteen potentiaalisiksi arvioituihin luontokohteisiin. Yhteysviranomaisen toteaa, että voimalasijoittelun ja sähkönsiirtoreittien ollessa alustavia ja tiestösuunnitelman puuttuessa, luontokartoituksien merkitys alueen jatkosuunnittelussa korostuu. Alueella tehdyt luontokartoitukset tarkkoine tietoineen tulee liittää arviointiselostukseen. Tehdyistä selvityksistä tulee laatia koostekartta, josta käy selkeästi ilmi, mitkä alueet on selvitetty ja arvioitu minkäkin luontoarvon osalta.

Arviointiselostuksessa tulee lisäksi olla ajantasainen kuvaus niiden alueiden luonnonolosuhteista, joiden maankäyttö hanke muuttaa. Kuvaus on tehtävä riittävän laajalta alueelta ottaen huomioon myös rakentamisen vaikutusalue. Edelleen arviointiselostukseen tulee sisällyttää kuvaus

27.6.2024

VARELY/142/2024

metsän pinta-alan menetyksen ja pirstoutumisen vaikutuksista sekä vaikutusten mittakaavoista.

Useiden erillisselvitysten tulosten perusteella alueesta tulee arviointiselostuksessa antaa kokonaiskuva, ja luontokohteita tulee arvioida laajempina ekologisina kokonaisuuksina. Arviointiselostuksen karttaesitysten laatuun tulee kiinnittää huomiota, jotta karttojen mittakaavat mahdollistavat kohteiden yksityiskohtien ja sijainnin erottamisen suhteessa rakennettaviin voimaloihin, teihin ja sähkönsiirtoreitteihin.

Yhteysviranomaisen toteaa, että luontovaikutusten arvioinnissa on kiinnitettävä erityistä huomiota luontodirektiivin IV (a) lajeihin. Näiden tiukasti suojeltujen lajien mahdolliset luonnonsuojelulain nojalla suojellut lisääntymis- ja levähdyspaikat tulee kartoittaa tarkasti ja ottaa huomioon lain edellyttämällä tavalla. Koska hankkeessa perustetaan uusia ja/tai laajennetaan olemassa olevia johtokäytäviä, tulee luontoselvitysten olla riittävät vaikutusten arvioimiseksi myös näiden alueiden osalta.

Luontoarvojen säilymisen kannalta tarpeelliset ekologiset yhteydet tulee tunnistaa ja turvata myös sähkönsiirtoreitin toteutuksessa. Tämä korostuu etenkin lepakoiden kohdalla. Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelman kuvassa 3 SVE3-vaihtoehdoksi nimetyn sähkönsiirtoreitin toteuttamisella olisi vaikutuksia myös maakunnallisiin viheryhteyksiin, sillä reitti sijoittuu osittain Satakunnan viherrakenneselvityksessä määritellylle viherkäytäväalueelle. Sähkönsiirtoreitin vaikutuksia lajiston liikkumisedellytyksiin ja ekologiin yhteyksiin tulee etenkin tältä osin tarkentaa.

Luontoarvojen on todettu arviointiohjelmassa keskittyvän erityisesti hankealueen keskiosissa esiintyville ojittamattomilla suoalueilla (Takajärven ja Liekojärven ympäristö) sekä alueella sijaitsevien pienten järvien ja niiden rantavyöhykkeiden ympäristöön. Luontotyyppien lisäksi alueella on erityisiä lajistoarvoja. Suorantaiset pikkujärvet Matinjärvi, Kolmikoura ja Takajärvi ovat säilyneet suhteellisen luonnontilaisia, jotka myös on osoitettu maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi, jolla on erityisiä arvoja (MY). Yhteysviranomaisen toteaa, että kaavamääräyksen mukaisesti alueen suunnittelussa on otettava huomioon muun muassa alueen luonto- ja ympäristöarvot. Pienvesille ja ojittamattomille soille aiheutuvat mahdolliset hydrologiset vaikutukset tulee arvioida ja suunnitteluvaiheessa on tarpeen varmistua, ettei ojien kunnostus ja uusien teiden ja näihin liittyvien ojien rakentaminen kuivata luontotyyppejä tai lisää ravinne- ja kiintoainekuormitusta vesistöihin.

Arviointiohjelmassa todetaan, että alueelta on lepakkokartoituksessa tehty useita havaintoja lepakoista. Vaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon tuoreimmat tutkimustiedot metsäisille alueille sijoittuvien tuulivoimaloiden lepakoille aiheuttamista häiriö- ja törmäysvaikutuksista.

Arviointiohjelmassa mainitaan myös saukko ja sirolampikorento. Saukon esiintymistä kerrotaan selvittävän tarkemmin hankealueen ympäristössä. Ottaen huomioon arviointiohjelman tarkoitus, yhteysviranomaisen katsoo, että siinä myös olisi tullut esittää suunnitelma saukko- ja korentoselvitysten toteuttamisesta ja kohdentamisesta sekä niihin käytettävästä työmäärästä.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Vaihtoehtoisesti olisi tullut perustella selvitysten toteuttamatta jättämistä. Tämä on otettava huomioon arviointiselostuksessa.

Lisäksi arviointiohjelmassa kerrotaan, että alueella on tehty lumijälkilaskentaa, jolloin tehtiin yksittäisiä havaintoja susista ja ilveksistä. Myös lausunnoista ilmenee, että alueella on tehty suurpetohavaintoja. Arviointiohjelmassa on todettu, että hanke ei sijoitu susireviirille. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että Luken tuoreimman tutkimuksen¹ mukaan hanke sijoittuu Sääksijärven parin susireviirin rajalle, mikä on vaikutusten arvioinnissa otettava huomioon. Edellä todetun perusteella vaikutukset alueen susiin ja muihin suurpetoihin tulee arvioida riittävästi. Mikäli tarkempi susiselvitys jätetään tekemättä, on arviointiselostuksessa esitettävä tälle pätevät perustelut ja kuvattava riittävällä tarkkuudella, millä perusteella hankkeella ei ole arvioitu olevan vaikutuksia susiin.

Linnusto

Arviointiohjelman mukaan maastossa tehtävissä linnustokartoitus- ja vaikutusten arviointimenetelmissä pyritään noudattamaan Ympäristöministeriön *Linnustovaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa* -oppaan (2016) suosituksia. Etenkin, kun hankealueen läheisyyteen sijoittuu useita arvokkaita lintuvesiä ja tärkeitä muuttolevähdysalueita sekä Natura-alue, jonka suojeluperusteena on linnusto, suosituksista poikkeaminen ei yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ole perusteltua. Mikäli ohjeistuksen menetelmistä ja/tai havaintopäivien määrästä kuitenkin poiketaan, tulee arviointiselostuksessa perustella asiapohjaisesti syyt, miksi suosituksista poiketaan sekä kuvata mitä oppaan suosituksista poikkeaminen tarkoittaa vaikutusten tulokinnassa.

Alle 10 km:n etäisyydellä hankealueesta on useita viimeisten 10 vuoden aikana poikasia/munia tuottaneita kalasääsken ja merikotkan pesäpaikkoja. Lähimmillään sääsken pesät sijaitsevat alle 2 km:n päässä hankealueesta. Lentoseurannan ja vaikutusten arvioinnin tärkeys korostuukin laajojen elinpiirien omaavien merikotkan ja sääsken osalta. Selvityksissä tulee tunnistaa tuulivoimaloiden ja voimajohtojen sijoittuminen suhteessa suurten petolintujen pesiin, tärkeisiin saalistusalueisiin ja lentoreitteihin. Sekä merikotkan että kalasääsken osalta tulee noudattaa Sääksisäätiön (www.saaksisaatio.fi) antamaa 2 km:n minimisuojavaähykesuosituksia pesiin. Yhteysviranomaisen kuitenkin huomauttaa, että kahden km:n suojavaähyke ei aina ole riittävä, minkä vuoksi tapauskohtaisesti on tarve selvittää myös tätä laajemmin alueen vaikutuksia haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi riittävästi. Yhteysviranomaisen muistuttaa, että niin merikotka kuin sääksi kuuluvat *Puurijärvi-Isosuon* Natura-alueen pesimälajistoon ja ovat Natura-alueen keskeisiä suojeluperustelajeja.

Edelleen todetaan, että päämuuttoreitille sijoittuva tuulivoimahanke voi aiheuttaa merkittäviä törmäysvaikutuksia, etenkin hankkeen sijoituessa

¹ Valtonen ym., *Susikanta Suomessa maaliskuussa 2024*, Luonnonvara- ja biotalouden tutkimus 54/2024.

27.6.2024

VARELY/142/2024

kerääntymisalueiden läheisyyteen (*Puurijärvi-Isosuon* kansallispuisto, MAALI-alueet *Sääksjärvi* ja *Puurijärvi-Kauvatsan pellot*).

Yhteysviranomaisen toteaa PLYn tavoin, että nykyisin Kauvatsan kylän alueella lintujen levähdysalue on laajempi kuin *Puurijärvi-Kauvatsan pellot* -MAALI-alueen rajaus. Iso määrä muun muassa hanhia ja kurkia levähtää myös pelloilla MAALI-alueen pohjoispuolen pelloilla. Edellä todetun perusteella on tärkeää selvittää riittävän kattavasti alueen merkitys muuttolinnustolle ja ottaa huomioon muuttoreitit voimaloiden sijoittelussa. Lisäksi on otettava huomioon mahdollisten ilmajohtojen törmäyskuolleisuuden vaikutukset lintupopulaatioihin, niin paikallisesti kuin maakunnallisesti. Selvityksiä suunniteltaessa on tunnistettava alueen lintuarvojen kannalta oleelliset lajit ja lajiryhmät, ja selvitysten ajoittaminen ja intensiteetti tulee toteuttaa siten, että selvitysten perusteella voidaan mahdollisimman hyvin tunnistaa juuri näihin lajeihin tai lajiryhmiin aiheutuvat vaikutukset.

Vaikutusten arvioinnissa tulee lisäksi pyrkiä arvioimaan hankkeen vaikutuksia pesimälinnuston, muun muassa maakunnallisesti vähälukuisten lajien kuten pöllöjen ja päiväpetolintujen, pesimäalueen ja elinympäristön muutoksiin. Myös hankkeen merkitys lajien häviämiseen niin maakunnallisella kuin paikallisella tasolla tulee pyrkiä arvioimaan, sillä ympäristö muuttuu metsien pirstoutuessa ja törmäysriskin kasvaessa. Pesimälinnustoon voi kohdistua törmäysvaikutuksia etenkin, jos tuotantoalue sijoittuu ruokailualueelle tai tärkeiden ruokailualueiden läheisyyteen. Vaikutusten arvioinnissa on tarpeen ottaa huomioon soveltuvin osin muualla tehtyjen tutkimusten tiedot. Muutonseurannalla ei voi saada selvyyttä esimerkiksi pöllöjen törmäysriskiin, sillä törmäysmallinnuksia voidaan tehdä vain, jos on mahdollista saada lentojen dokumentointiin liittyvää havaintotietoa hankealueelta.

Alueen pienvesien takia on syytä arvioida hankkeen mahdolliset vaikutukset vesilinnuille, etenkin kaakkurille ja muihin mahdollisesti alueella esiintyviin herkkiin lajeihin. Mikäli selvitysten perusteella hankealueen järvillä edelleen pesii kaakkuri, tulee arviointiselostuksessa arvioida hankkeen merkitys kaakkurin ruokailulentoihin ottaen huomioon niin tuulivoimalat kuin mahdolliset ilmajohtot sekä rakentamisen aikaiset häiriövaikutukset.

Tuulivoimaloiden ja voimajohtojen sijoittelussa on taattava riittävä suojaetäisyys suurten petolintujen pesäpuihin ja metsäkanalintujen soidinpaikkoihin. Lintujen törmäysriskien ehkäisemiseksi on esitettävä toimenpiteitä. Yhteysviranomaisen toteaa, että Luken tutkijoiden uuden kirjallisuuskatsauksen² mukaan tuulivoimalat voivat muun muassa vaikuttaa kielteisesti pöllöihin ja metsäkanalintuihin jopa viiden km:n säteellä.

Kuten annetuista lausunnoista ilmenee, sähkönsiirtoreitin suunnittelussa tulee ottaa huomioon arviointiohjelman kuvassa 3 SVE3-vaihtoehdoksi

² Tolvanen ym., *How far are birds, bats, and terrestrial mammals displaced from onshore wind power development? – A systematic review*, 2023.

27.6.2024

VARELY/142/2024

nimetyn vaihtoehtoisen reitin kulkevan myös *Pirilänkosken* Natura-alueen (FI0200045, SAC) läheisyyteen.

Vesistöt ja maaperä

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuotantoalue sijaitsee *Kokemäenjoen* päävesistöalueella kolmella 3. jakovaiheen valuma-alueella (35.122, 35.152 ja 35.151). Vedet laskevat näiltä vesistöalueilta Sääksjärveen, Kauvatsanjokeen ja Kokemäenjokeen. Arviointiohjelman kuvassa 3 SVE3-vaihtoehdoksi nimetty sähkönsiirtoreitti kulkee myös *Juupajoen* valuma-alueen kautta, josta vedet laskevat mm. Pitkäjärven ja Juupajoen kautta vesimuodostumaan *Harjunpäänjoki-Kaasmarkunjoki-Kullaanjoki*.

Yhteysviranomaisen toteaa, että arviointiohjelmassa ei ole pintavesien nykytilan kuvauksessa tarkasteltu sähkönsiirtoreitin valuma-alueita tai vesistöjä, ja sähkönsiirtoreitti puuttuu arviointiohjelman sivulla 55 valuma-aluejaosta esitetystä kuvasta 24. Arviointiselostukseen tulee täydentää valuma-alueen ja hankkeen vaikutuspiirissä olevien vesistöjen ja vesimuodostumien kuvausta, sähkönsiirtoreittivaihtoehdot mukaan lukien.

Hankealue on pääosin metsätalouskäytössä. Vaikka suurimmat pintavesivaikutukset ajoittuvat rakennusvaiheeseen, yhteysviranomaisen huomauttaa, että puuston poistolla, maanmuokkaustoimenpiteillä ja kuivatuksella voi olla myös pitkäkestoisempia vaikutuksia, jotka tulee ottaa vaikutusten arvioinnissa huomioon. Suunnitelman mukaan puustoa joudutaan poistamaan ja aluetta raivaamaan. Lisäksi joudutaan tekemään erilaisia maanmuokkaustoimenpiteitä muun muassa huoltotieverkostoa ja kunkin tuulivoimalan rakennus- ja asennustöitä varten.

Pintavesivaikutusten arvioinnissa tulee ottaa huomioon poistettavan puuston pinta-ala sekä rakennettavat tiet ja kuivatusjärjestelyt niin tuotantoalueen kuin sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Kuormituksen suuruusluokkaa on mahdollista arvioida valuma-alueen valuntakertoimien muutosten ja toimenpiteiden ominaiskuormituksilla esimerkiksi metsätaloustoimenpiteiden osalta.

Arviointiselostuksessa tulee esittää lieventämistoimenpiteitä pintavesivaikutusten minimoimiseksi. Yhteysviranomaisen toteaa, että hankealueella, ja erityisesti arviointiohjelman kuvassa 3 SVE3-vaihtoehdoksi nimetyllä sähkönsiirtoreitillä esiintyy todennäköisesti happamia sulfaattimaita. Nämä tulee ottaa huomioon ja näiden mahdollisia vaikutuksia pintavesiin tulee arvioida. Arviointiselostuksessa tulee esittää toimenpiteitä haittojen lieventämiseksi myös tältä osin.

Yhteysviranomaisen toteaa, että tuotantoalue ei sijoitu pohjavesialueelle. Edellä mainittu sähkönsiirtoreitin vaihtoehto kulkee kuitenkin *Kynsikankaan* pohjavesialueen ylitse, mikä tarvittavissa määrin on otettava suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa huomioon. Kuulemisen yhteydessä on ilmennyt, että kyseisellä pohjavesialueella sijaitsee lukuisia yksityisiä pohjavesikaivoja, mikä myös on otettava huomioon.

Ilmasto ja kiertotalous

Arviointiohjelmassa todetaan, että voimaloinen koko elinkaari otetaan huomioon ilmastovaikutusten laskelmassa. Arviointiselostukseen on merkittävä arvioinnissa käytettävät laskentatavat sekä lähdekirjallisuus,

27.6.2024

VARELY/142/2024

joita arviointiohjelman mukaan aiotaan käyttää. Yhteysviranomaisen toteaa, että materiaalilistaus antaisi tietoa hankkeessa käytettävien materiaalien määristä ja laadusta sekä elinkaaren loppupäässä poistuvista materiaaleista ja määristä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että kiertotalouden näkökulmasta on hyvä, että jo arviointiohjelmavaiheessa on otettu selvää ja esitelty uusimpia menetelmiä, joilla hankkeen osia voitaisiin hankkeen elinkaaren lopussa mahdollisimman laajasti kierrättää.

Arviointiohjelmassa esitetään, että tuotettu sähkö vähentää enemmän päästöjä aiheuttavaa energiatuotantoa ja siten tämä korvaavuus lasketaan hankkeen vaikutuksiin. Korvaavuusväitteelle on esitettävä arviointiselostuksessa perustelut. Yhteysviranomaisen toteaa, että Suomen sähkötuotannosta enää pieni osa on peräisin fossiilisista lähteistä. Esimerkiksi Energiateollisuus ry:n mukaan noin 5 % sähköntuotannosta oli fossiilisista lähteistä vuonna 2023, ja 94 % kokonaistuotannosta oli hiilidioksidipäästötöntä. Korvaavuuslaskelmissa on käytettävä viimeisimpiä tietoja sähköntuotantopäästötietoa, jolloin niissä näkyy vuonna 2022 alkanut pysyvä muutos sähköntuotannossa. Korvaavuusskenaarioissa tulee esittää vaihtoehto, jossa korvaavuutta ei tapahdu, eli hankkeen aiheuttamat kokonaispäästöt. Hanke aiotaan sijoittaa alueelle, jossa on metsää ja suomaata. Ilmastopäästöihin tulee sen vuoksi laskea hävitettävien hiilivarastojen ja -nielujen aiheuttamat päästöt sekä arvioida menetetty pinta-ala.

Arviointiohjelmassa on lueteltu monia ohjelmia ja strategioita, joilla pyritään hillitsemään ympäristökriisejä. Arviointiselostuksessa on syytä perustella, miten listatut suunnitelmat ja ohjelmat liittyvät hankkeeseen, niin myönteisesti kuin kielteisesti. Yhteysviranomaisen toteaa, että listauksessa on myös ohjelmia, joiden tavoitteita tämän hankkeen vaikutukset todennäköisesti heikentävät, kuten esimerkiksi luonnonmonimuotoisuuden pysäyttämisen tavoitteet. Pelkkä listaus ohjelmista ei anna oikeaa kuvaa hankkeen mahdollisista vaikutuksista. Hankkeen kannalta oleelliset ohjelmat ja strategiat tulee myös tarkistaa ja tarvittaessa päivittää arviointiselostukseen. Muun muassa sivulla 17 mainittu pitkän aikavälin ilmastosuunnitelmaa koskevassa osiossa on vanhentunutta tietoa.

Yhteisvaikutukset

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että lähiseudun hankkeet on otettu huomioon melko kaukaa hankealueesta. Hyvä on myös, että tuulivoimahankkeiden lisäksi on otettu huomioon lähiseudun aurinkovoimahankkeet. Selvytyden vuoksi todetaan, että myös muut alueen mahdolliset maankäyttöhankkeet tulee ottaa yhteisvaikutusten arvioinnissa huomioon. Yhteisvaikutusten arviointi ei rajoitu samantyyppisiin hankkeisiin, vaan myös erilaisista hankkeista voi muodostua merkittäviä yhteisvaikutuksia.

Yhteysviranomaisen tällä hetkellä käytössä olevien tietojen mukaan arviointiohjelman sivulla 15 hankealueen lähiympäristöön sijoittuvista aurinko- ja tuulivoimahankkeista esitetystä kuvasta 8 puuttuu ainakin vireille tulleet Ronkakankaan aurinkovoimahanke, Hallakallion tuulivoimahanke, Alight Sampo Oy:n Nakkilan aurinkovoimahanke, Alight

27.6.2024

VARELY/142/2024

Aino Oy:n Harjavallan aurinkovoimahanke ja Silokallion aurinkovoimala. Lisäksi Sun 5 Oy:n aurinkovoimahankkeen raja-alue on esitetty puutteellisesti. Etäisyys kyseisen hankkeen pohjoisimpaan suunniteltuun alueeseen on arviointiohjelmassa esitetystä poiketen 26 km. Lähiseudun hankkeita koskevat tiedot on syytä tarkistaa ja päivittää arviointiselostukseen. Myös Pirkanmaan ELY-keskuksen lausunnossa esiin tuodut selvitys- ja korjaustarpeet on syytä ottaa huomioon.

Yhteisvaikutusten osalta korostuu yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan ensinnäkin vaikutukset maisemaan ja kulttuuriperintöalueisiin ja -kohteisiin. Näin ollen on syytä ottaa huomioon lähiseudun muut jo valmistuneet ja rakenteilla olevat tuulivoimahankkeet jo maisemavaikutuksia havainnollistaessa. Mahdolliset muut ihmisiin kohdistuvat yhteisvaikutukset on myös arvioitava.

Myös yhteisvaikutukset alueella pesiville lajeille, muuttavalle linnustolle ja populaatiovaikutuksiltaan herkille lajeille, kuten suurikokoisille petolinnuille, on otettava arviointiselostuksessa huomioon. Lisäksi arviointiselostuksessa tulee kuvata, miten hankkeen ja lähiseudun muiden hankkeiden yhteisvaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ekologisiin yhteystarpeisiin on otettu huomioon. Yhteysviranomainen toteaa, että ekologisten yhteyksien tarkastelussa mittakaava on usein yhtä maakuntaa laajempi, ja vaikutusten arviointi tulee ulottaa eri lajien elinympäristön vaatimalle tasolle.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

YVA-asetuksen 3 §:n 7 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitettävä tiedot arviointiohjelman laatijoiden pätevyydestä.

Yhteysviranomainen toteaa, että selvitys pätevyydestä on esitetty arviointiohjelmassa kattavasti kunkin arvioinnin osa-alueen osalta erikseen. Arviointiohjelmassa on selkeästi esitetty asiantuntijat sekä näiden koulutus ja oleellinen työkokemus. Arviointiohjelman laatijoiden asiantuntemusta voidaan kaikilla vaikutusarvioinnin osa-alueilla pitää riittävänä. Arviointiselostuksessa tulee vastaavasti esittää kunkin vaikutusten arvioinnin osa-alueen arviointityöstä vastanneet asiantuntijat.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

YVA-asetuksen 3 §:n 8 kohdan mukaan arviointiohjelmassa on tarpeellisessa määrin esitettävä suunnitelma YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestämisestä sekä näiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun ja arvio arviointiselostuksen valmistumisajankohdasta.

Arviointiohjelmassa on esitetty YVA-menettelyn vaiheet, osapuolet, menettelyyn sisältyvä vuorovaikutus sekä arvio aikataulusta. YVA-menettelyn vaiheet on tunnistettu ja esitetty aikataulu vaikuttaa nykytiedon pohjalta mahdolliselta. Yhteysviranomainen toteaa selvyyden vuoksi, että on kuitenkin mahdollista, että aikataulu elää ilmenevien selvitys- tai lupatarpeiden vuoksi. Hankkeen aikataulu on tarvittaessa päivitettävä arviointiselostukseen.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Arviointiohjelmassa on pääosin esitetty selkeästi hankkeeseen osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet. YVA-lain nojalla toteutettavan kuulemisen lisäksi arviointiohjelmavaiheessa on järjestetty yleisötilaisuus ja seurantaryhmän kokous. Seurantaryhmän on tarkoitus kokoontua toisen kerran arviointiselostusvaiheessa, mutta epäselväksi jää, onko arviointiselostusvaiheessa suunniteltu pidettävän myös yleisötilaisuus. Osallistamisen tehostamiseksi yhteysviranomaisen toteaa, että yleisötilaisuuden järjestäminen myös arviointiselostusvaiheessa on toivottavaa ja vakiintuneen käytännön mukaista.

Arviointiohjelmaan tutustumista ja osallistumista helpottaa laadittu digi-YVA. Vuorovaikutusta tehostetaan lisäksi asukaskyselyin.

Yhteysviranomaisen katsoo osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien olevan riittävän monipuolisia. Arviointiselostukseen tulee lisätä yhteenveto toteutetusta asukaskyselystä.

Yhteysviranomaisen johtopäätökset arviointiohjelmasta

Yhteysviranomaisen esittää johtopäätöksinään arviointiohjelman laajuudesta ja tarkkuudesta sekä selvitysten yhteensovittamisesta muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa seuraavaa.

ELY-keskus toteaa arviointiohjelman kattavan lausunnossa esitetyn täydennyksin YVA-lain 16 §:ssä ja YVA-asetuksen 3 §:ssä sille säädetyt sisältövaatimukset, ja se on muiltakin osin käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-menettelyn kanssa on yhtä aikaa vireillä hankkeen maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 77 a §:n mukainen tuulivoimaosayleiskaava. Yleiskaavahankkeessa on tarkoitus käyttää samoja selvityksiä kuin YVA-menettelyssä. Lisäksi selvitysten yhteensovittamisessa on otettava huomioon luonnonsuojelulain mukaisen Natura-arvioinnin tarpeen arviointiin tarvittavat selvitykset.

Arviointiohjelma on hyvin jäsennelty ja rakenteeltaan selkeä kokonaisuus, josta pääosin saa riittävän hyvän kuvan hankkeesta ja sen vaihtoehtoista, ympäristön nykytilasta, arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä YVA-menettelyn järjestämisestä. Hankkeen arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee kuitenkin arviointiohjelmaa täydentävästi ottaa huomioon erityisesti tässä yhteysviranomaisen lausunnossa esiin tuodut seikat.

Yhteysviranomaisen on arviointiohjelmasta antamassaan lausunnossa ottanut huomioon kuulemisen yhteydessä saadut lausunnot ja mielipiteet. Lausuntojen ja mielipiteiden tiivistelmät on oleellisimmilta osin esitetty yllä. Lausunnot ja mielipiteet on kokonaisuudessaan toimitettu hankevastaavalle, ja tämän on käytävä ne läpi ja otettava ne aiheellisilta osin huomioon hankkeen jatkosuunnittelussa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-menettelyssä saatavaa tietoa tulee käyttää aidosti suunnittelun pohjana ja tarkentuneiden vaihtoehtojen tiedot perusteluineen tulee esittää selkeästi ja ymmärrettävästi arviointiselostuksessa. YVA-menettelyn aikana hankkeen laadittavien selvitysten ja vaikutusarviointien myötä saatavaa tietoa tulee käyttää

27.6.2024

VARELY/142/2024

hankkeen aiheuttamien haittojen lieventämiseen ja ehkäisemiseen. Arviointiselostukseen tulee sisällyttää ehdotetut toimenpiteet haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi, ehkäisemiseksi, rajoittamiseksi tai poistamiseksi.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä, että arviointiohjelmassa on tunnistettu tarve vaikutusten seurannalle. Arviointiselostuksessa tulee arviointiohjelmassa mainitusti esittää tarkempi suunnitelma, miten hankkeen vaikutusten seuranta aiotaan toteuttaa.

YVA-menettelyn seuraavassa vaiheessa tehtävän arviointiselostuksen tulee sisältää YVA-lain 19 §:ssä ja YVA-asetuksen 4 §:ssä edellytetyt tiedot. Arviointiselostuksessa tulee esittää vastaukset myös lausunnoissa ja mielipiteissä esitettyihin keskeisiin kysymyksiin ja kantoihin. Siitä tulee myös ilmetä, kuinka yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antama lausunto on otettu huomioon. Arviointiselostukseen on liitettävä havainnollinen tiivistelmä ja se on toimitettava yhteysviranomaiselle osana arviointiselostusta tai sen liitteenä.

Arviointiselostuksen tulee olla mahdollisimman havainnollinen ja kuvallisen aineiston laadukasta ja monipuolista. Laskennallisten menetelmien ja mallinnusten sekä teknisten yksityiskohtien kuvauksissa tulee pyrkiä yleistajuisuuteen. Selvityksiin liittyvät epävarmuudet on tuotava esille. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota raportoinnin selkeyteen ja raportoinnin tarkkuuteen ja riittävyyteen niin lähtötietojen, menetelmien kuin tulosten arvioinnin kannalta. Vaikutusalueiden laajuudet tulee esittää vaikutustyypeittäin havainnollisesti esimerkiksi kartalla, jotta niistä voidaan muodostaa riittävän hyvä kokonaiskuva vaikutusalueiden laajuudesta, jakautumisesta vaikutustyypeittäin ja arvio vaikutuksen merkittävyydestä. Karttojen laatuun tulee kiinnittää huomiota. Niiden tulee olla selkeästi luettavia ja mittakaavan tulee olla tarkoitukseen sopiva.

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan samalla tiedoksi lausunnonantajille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Lausunto arviointiohjelmasta julkaistaan myös viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/varsinais-suomi ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/takajarven-tuulivoimahanke-YVA

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisu-mahdollisuus

Suoritemaksu on 8 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11–17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

27.6.2024

VARELY/142/2024

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että arviointiohjelmasta annetusta lausunnosta perittävän maksun määrittämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

Sovelletut säännökset

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 10, 16–19, 21 ja 33 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 ja 5 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 ja 8 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023) 2 § ja liite.

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Joy Arlander ja ratkaissut ryhmäpäällikkö Elinor Slotte.

Liitteet

ELY-keskuksen kannanotto Natura-arvioinnin tarpeesta
Lausunto- ja mielipidekooste
Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu

Myrsky Energia Oy
Ramboll Finland Oy

Tiedoksi

Kokemäen kaupunki
Harjavallan kaupunki
Lausunnonantajat
Mielipiteen esittäjät

Tämä asiakirja VARELY/142/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/142/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Arlander Joy 27.06.2024 13:52

Ratkaisija Slotte Elinor 27.06.2024 14:13